



**IEVOS** ● **SIMONAITYTĖS**  
KLAIPĖDOS APSKRITIES VIEŠOJI BIBLIOTEKA

## Klaipėdos regiono viešųjų ir mokyklų bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas

Tyrimą vykdė: vyr. metodininkė Rasa Milerienė

Vyresn. metodininkė Ieva Baltinė

Klaipėda, 2019

## Turinys

Klaipėdos regiono viešųjų ir mokyklų bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas.....	3
I. Klaipėdos regiono viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas.....	3
1. SVB veikla ir jos vykdymas.....	3
2. Bendradarbiavimas su KLAVB .....	12
3. Bendradarbiavimas su kitomis regiono bibliotekomis .....	15
II. Klaipėdos regiono mokyklų bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas .....	20
Išvados.....	25

## Klaipėdos regiono viešųjų ir mokyklų bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas

Lietuvos kultūros politikos strategija „Kultūra 2030“ paskatino Lietuvos apskričių bibliotekas peržiūrėti ir įvertinti priskirtoje teritorijoje (LR Kultūros ministro 2010 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. VĮ-372) vykdomas veiklas ir parengti dešimties metų regioninės veiklos strategiją. Apskričių viešosios bibliotekos, siekdamos užtikrinti maksimaliai naudingą bendradarbiavimą su savivaldybių viešosiomis ir mokyklų bibliotekomis, nusprendė šalies mastu atlikti priskirtos teritorijos bibliotekų veiklos, poreikių bei bendradarbiavimo galimybių tyrimą. Tyrime dalyvavo 5 apskričių viešosios bibliotekos (Kauno apskrities viešoji biblioteka, Klaipėdos apskrities viešoji I. Simonaitytės biblioteka, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka). Klaipėdos apskrities viešosios I. Simonaitytės bibliotekos (toliau – KLAVB) vykdyta apklausa „Klaipėdos regiono viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas“ yra tyrimo „Viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas“ dalis.

### I. Klaipėdos regiono viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas

**Apklauso tikslas** – išsiaiškinti Klaipėdos regiono viešųjų bibliotekų poreikius, esamą situaciją bei bendradarbiavimo galimybes su KLAVB kompetencijų ugdymo, projektinės veiklos vykdymo, žinių bei gerosios patirties dalijimosi, skaitmeninimo, renginių organizavimo, komunikacijos vystymo ir kitose bibliotekų veiklos srityse bei pasinaudoti gautais rezultatais rengiant regioninę viešųjų bibliotekų plėtros modelį.

**Apklauso tikslinė grupė ir imtis** – Klaipėdos regiono 11 savivaldybių viešųjų bibliotekų (darbuotojų).

**Metodas** – anketinė bibliotekų darbuotojų apklausa internetu. Į kiekvienos iš Klaipėdos regiono viešųjų bibliotekų vadovus buvo kreipiamasi el. paštu ir kviečiama dalyvauti apklausoje, pateikiant aktyvią nuorodą į ją. Klausimynas patalpintas internete, naudojantis „Google Forms“ galimybėmis, o duomenys apdoroti Microsoft Excel programa.

#### 1. SVB veikla ir jos vykdymas

**Vykdomos veiklos.** Klaipėdos ir Tauragės apskrityse veikia 11 viešųjų savivaldybių bibliotekų. Visos bibliotekos teikia vienodas ir /ar panašias paslaugas. Vis tik, kiekvienoje bibliotekoje, net ir tokios pat paslaugos gali turėti skirtingą reikšmę ir skirtingą vykdymo intensyvumą. Kaip svarbiausias paslaugas bibliotekos išskyrė tradicines paslaugas, t. y. dokumentų išdavimą, skolinimą į namus (1 pav.). Būtent ir ši veikla yra vykdoma intensyviausiai. Antrą pagal svarbumą bibliotekos išskyrė bibliotekų specialistų kompetencijų ugdymo mokymus ir kultūrinių / informacinių renginių rengimą ir organizavimą. Mažiausiai svarbi paslauga yra tarpbibliotekinis skolinimas. Reikia pažymėti, kad ši paslauga ir vykdoma ir gana pasyviai, o kai kurios bibliotekos tokios paslaugos iš viso nevykdo (nevykdo – Klaipėdos miesto SVB; vykdė anksčiau – Pagėgių SVB; Skuodo SVB; Neringos SVB; Klaipėdos SVB). Kultūrinių / informacinių renginių rengimas ir organizavimas yra vykdomas gana aktyviai daugelyje Klaipėdos regiono bibliotekų. Taip pat bibliotekos gana aktyviai organizuoja edukacinių renginių ir programų kūrimą / vedimą bei teikia elektronines bibliotekines paslaugas.

Pasyviausiai vykdoma arba iš viso nevykdoma daugelyje bibliotekų yra bibliotekinių mokymo(si) poveikio tyrimai. Gyventojų mokymo(si) poveikių tyrimus Klaipėdos regiono bibliotekos taip pat vykdo ganėtinai vangiai. Reikia pažymėti, kad nors ši veikla vykdoma ganėtinai vangiai arba iš viso nevykdoma, tačiau nemažai daliai bibliotekų ši veikla atrodo pakankamai svarbi. Taip pat gana vangiai yra vykdoma paslaugų negalią turintiems asmenims diegimas, tačiau būtent ši sritis yra ganėtinai svarbi ir aktuali Klaipėdos regiono SVB. Kaip pagrindines priežastis, dėl kurių bibliotekos nevykdo tam tikros veiklos arba vykdo tik periodiškai nurodė tai, kad trūksta žmogiškųjų išteklių arba poreikio. Jog veiklų nevykdo dėl poreikio nebuvimo, pažymėjo 5 bibliotekos iš 11 atsakiusių į šį klausimą (2 pav). Žmogiškųjų ir kitų išteklių trūkumą nurodė 6 bibliotekos iš 11. Kitaip sakant, daugeliui bibliotekų trūksta darbuotojų arba kompetencijų, lėšų veiklų vykdymui ar įrangos. Kretingos SVB pažymi, kad jų veiklų vykdymas priklauso ir nuo nusistatytų veiklų prioritetų. Taip pat, dėl galimybių neturėjimo aptarnauti specialių poreikių lankytojus. Šis pastebėjimas aktualus daugeliui Klaipėdos regiono SVB, kadangi dauguma yra įsteigtos senuose pastatuose, kur nėra pritaikymo judėjimo ar regėjimo negalią turintiems asmenims. Dėl šios priežasties ir paslaugų negalią turintiems asmenims nors yra aktualus – dažniausiai nevykdomas arba ganėtinai pasyviai.

1 pav. Klaipėdos regiono SVB veiklų vykdymo svarbumas ir intensyvumas (eiliškumas pateiktas nuo intensyviausiai vykdomų iki vykdomų pasyviai/iš viso nevykdomų)

	Svarbumo balai*	Vykdomo intensyvumo balai**
Tradicinės bibliotekinės paslaugos (leidinių ir dokumentų išdavimas, skolinimas į namus)	3,91	3,00
Kultūrinių/informacinių renginių rengimas ir organizavimas	3,82	2,91
Elektroninės bibliotekinės paslaugos	3,55	2,82
Edukacinių renginių ir programų kūrimas/ vedimas.	3,55	2,82
Parodų rengimas ir organizavimas	3,36	2,73
Projektinė veikla	3,73	2,55
Bibliotekų specialistų kompetencijų ugdymo mokymai	3,82	2,27
Mokymai gyventojams	3,55	2,27
Krašto kultūros paveldo (kolekcijų) kaupimas	3,36	2,09
Skaitymo skatinimo bendruomenėje programų kūrimas ir diegimas	3,09	1,91
Tarpbibliotekinis skolinimas	2,18	1,45
Krašto kultūros paveldo skaitmeninimas	3,27	1,36
Vartotojų poreikių ir nuomonės tyrimai, apklausos	2,91	1,36
Bibliotekos veiklos monitoringas ir vertinimas	2,82	1,36
Bibliotekinių mokymo(si) poreikių tyrimai	2,82	1,27
Bibliotekos paslaugų vystymo programų kūrimas ir diegimas	2,82	1,09
Gyventojų mokymo(si) poreikių tyrimai	2,64	1,09

	Svarbumo balai*	Vykdomo intensyvumo balai**
Skaitmeninių duomenų bazių kūrimas (išskyrus LIBIS DB)	2,27	0,91
Paslaugų negalią turintiems asmenims diegimas	3,09	0,82
Gyventojų mokymo(si) poveikio tyrimai	2,36	0,73
Bibliotekininkų mokymo(si) poveikio tyrimai	2,45	0,55

\* 4 balai – labai svarbi veikla; 0 balų – nesvarbi veikla

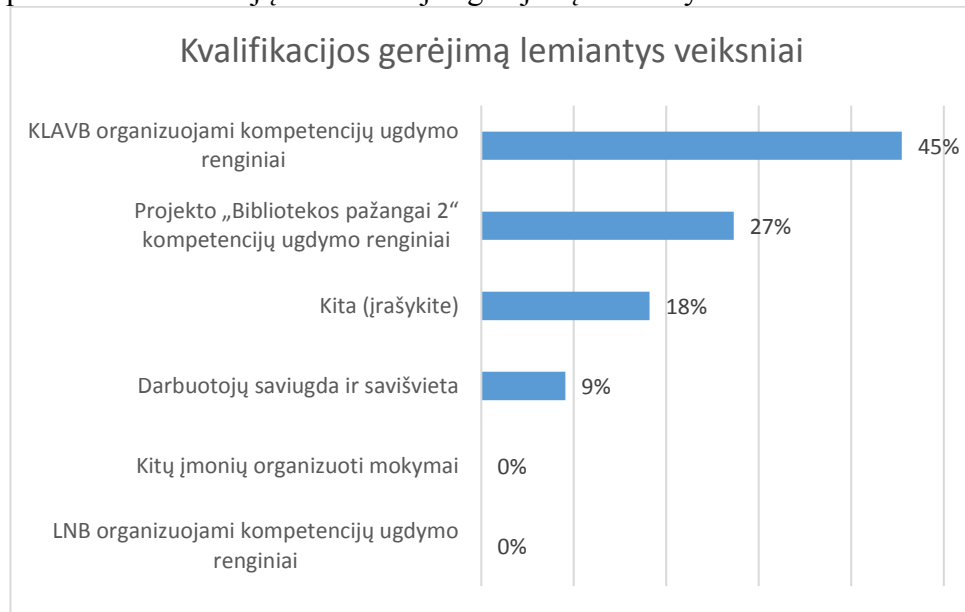
\*\* 3 balai –intensyviai vykdoma; 0 balų - nevykdoma

## 2 pav. SVB paslaugų nevykdymo priežastys

Biblioteka	Nevykdomo priežastys
Klaipėdos miesto savivaldybės Imanuelio Kanto viešoji biblioteka	Nebuvo poreikio .
Pagėgių savivaldybės Vydūno viešoji biblioteka	Darbuotojų ir įrangos stoka
Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka	Išvardintų veiklų vykdymo neatsisakėme, tik kai kurias iš jų vykdome periodiškai ar pagal poreikį
Tauragės rajono savivaldybės Birutės Baltrušaitytės viešoji biblioteka	Darbuotojų arba poreikio trūkumas
Palangos miesto savivaldybės viešoji biblioteka	Bibliotekininkų mokymai yra reagavimas į pasiūlą, kuri nuo bibliotekos nepriklauso. Kur kviečia, ten ir siunčiam (jeigu aktualu ir turim lėšų)
Kretingos rajono savivaldybės M. Valančiaus viešoji biblioteka	Vykdomų veiklų prioritetai, žmogiškų išteklių trūkumas, neturėjimas galimybių aptarnauti specialių poreikių lankytojus.
Jurbarko rajono savivaldybės viešoji biblioteka	Neturime tinkamos įrangos, darbuotojams trūksta reikalingų kompetencijų.
Šilalės rajono savivaldybės viešoji biblioteka	Poreikio nebuvimas, žmogiškųjų išteklių stoka, žinių trūkumas
Skuodo rajono savivaldybės R. Granausko viešoji biblioteka	Lėšų ir žmogiškųjų išteklių trūkumas

**Savivaldybių viešųjų bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos kėlimas.** Klaipėdos regiono bibliotekų buvo paprašyta įvertinti, kaip per 5 metus kito darbuotojų žinios (3 pav.). 100 proc. bibliotekų nurodė, jog žinios „pagerėjo“. Ir kaip labiausiai įtaką padariusių veiksnių įvardijami KLAVB organizuojami kompetencijų ugdymo renginiai, taip teigia 45 proc. bibliotekų. 27 proc. respondentų mano, jog gerėjimą lėmė „projekto BP2 kompetencijų ugdymo renginiai“, tuo tarpu atsakymo „LNB organizuojami kompetencijų ugdymo renginiai“ nepasirinko nė viena Klaipėdos regiono biblioteka.

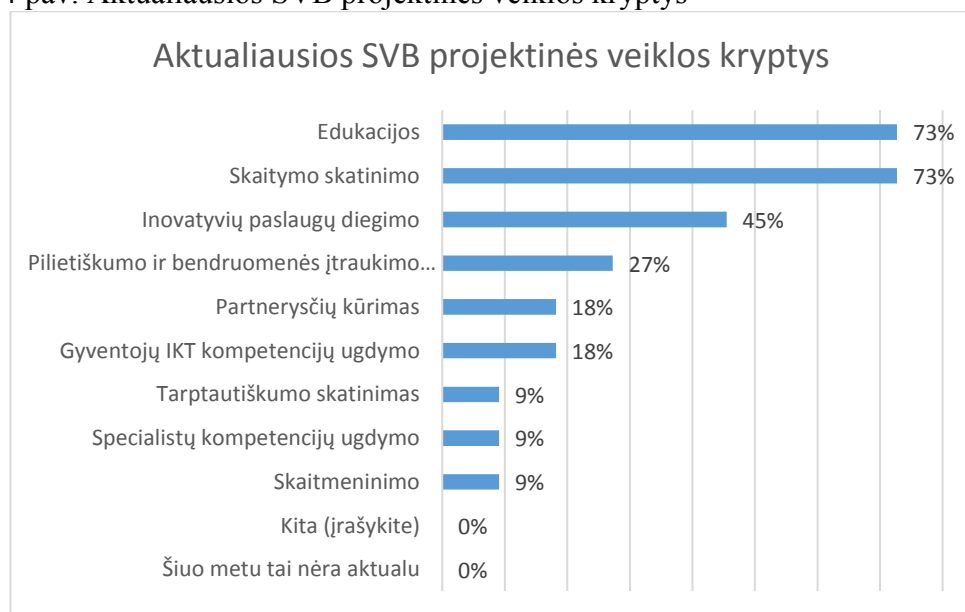
3 pav. SVB darbuotojų kvalifikacijos gerėjimą lemiantys veiksniai.



Šiai dienai aktualiausios viešųjų bibliotekų darbuotojams žinių ir įgūdžių temos siejamos su IKT (informacinėmis, komunikacinėmis technologijomis), šį atsakymo variantą pasirinko 45 proc. bibliotekų. Taip pat regiono bibliotekininkams yra aktualūs profesiniai mokymai, taip teigia 27 proc. bibliotekų. Psichologiniai, organizaciniai ir kiti mokymai bendrai sudarė 27 proc., o komunikaciniai bei vadybiniai mokymai visai neaktualūs.

**Savivaldybių viešųjų bibliotekų projektinė veikla.** Tyrimo rezultatai parodė, jog šiuo metu aktualiausios Klaipėdos regiono bibliotekų projektinės veiklos kryptys (4 pav.) yra edukacijos (73 proc.) ir skaitymo skatinimo (73 proc.), šiek tiek mažiau inovatyvių paslaugų diegimas (45 proc.). Gerokai mažiau pilietiškumo ir bendruomenės įtraukimo didinimo (27 proc.), gyventojų IKT ugdymo (18 proc.), partnerysčių kūrimo (18 proc.).

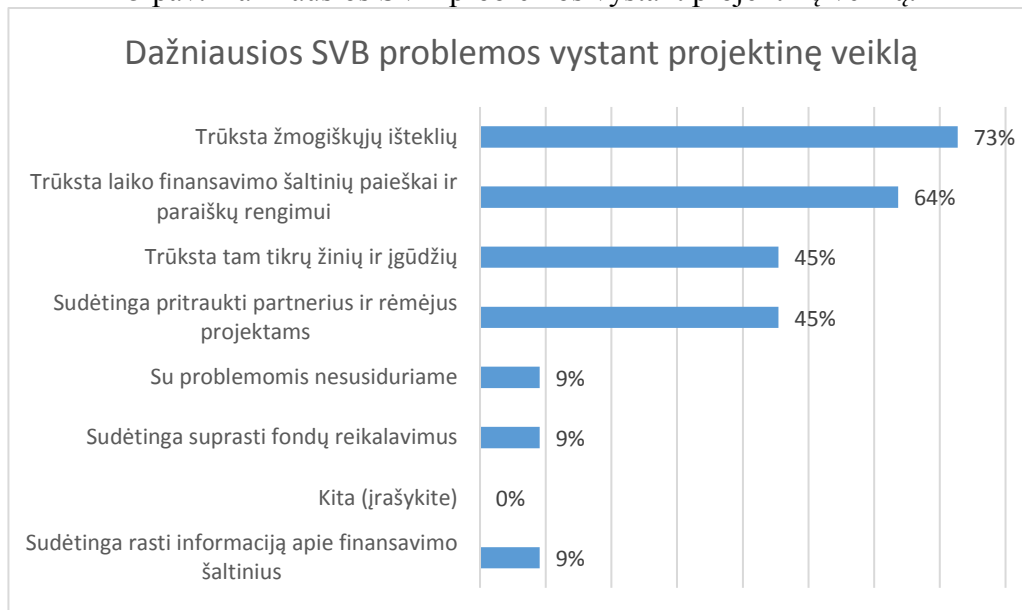
4 pav. Aktualiausios SVB projektinės veiklos kryptys



Nors projektinė veikla labai imli žmogiškųjų išteklių bei laiko sąnaudoms, tačiau ne visos bibliotekos turi specialistą, atsakingą už projektinės veiklos vystymą. Tokių specialistų turi 36 proc., t.y. 4 iš 11 bibliotekų (Klaipėdos m., Tauragės, Palangos, Kretingos SVB).

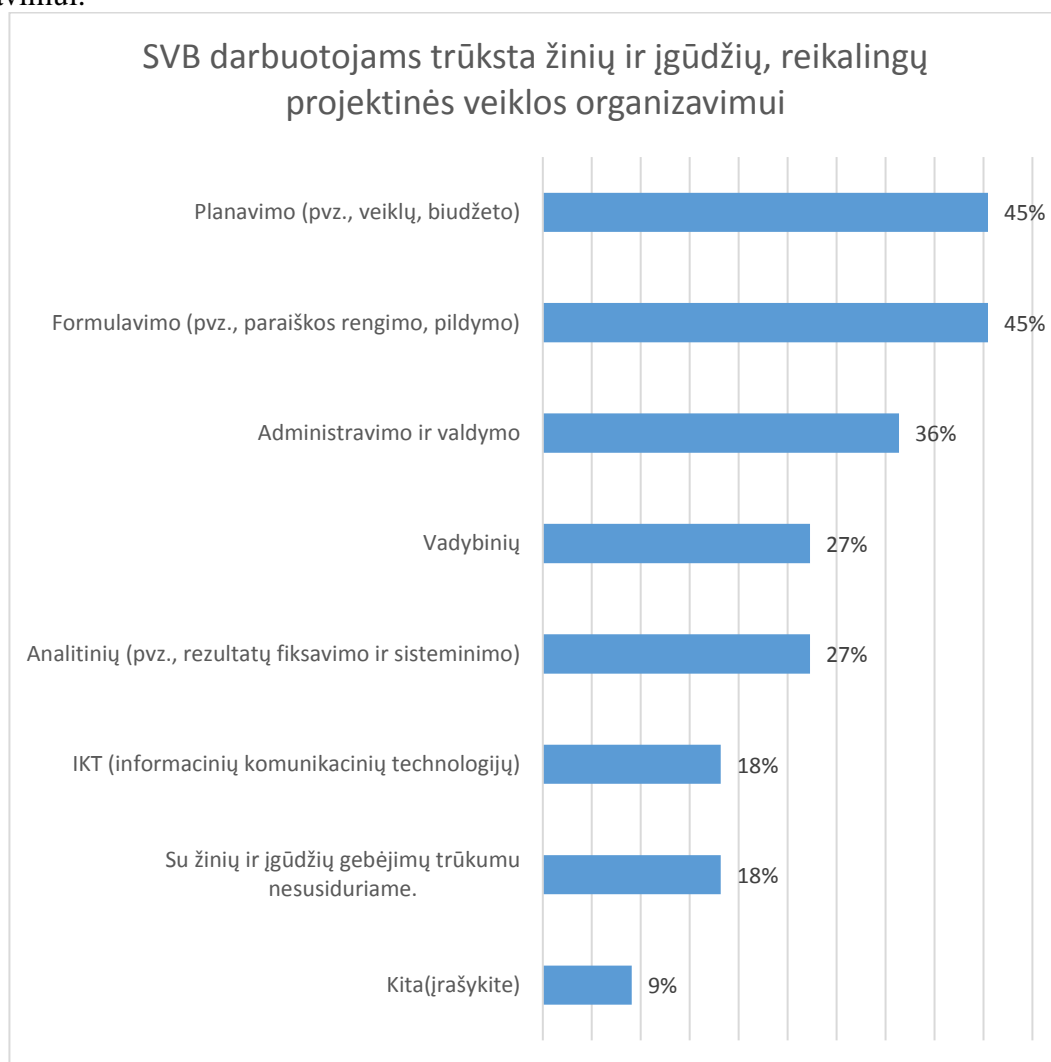
Klaipėdos regiono bibliotekų buvo paprašyta įvardinti su kokiomis dažniausiai problemomis susiduria vystant projektinę veiklą (5 pav.). Dauguma bibliotekų atsakė, kad trūksta žmogiškųjų išteklių (73 proc.), trūksta laiko finansavimo šaltinių paieškai ir paraiškų rengimui (64 proc.), taip pat tam tikrų žinių ir įgūdžių (45 proc.), sudėtinga pritraukti partnerius ir rėmėjus (45 proc.) 1 biblioteka (Tauragės SVB) teigia, jog su problemomis nesusiduria.

5 pav. Dažniausios SVB problemos vystant projektinę veiklą.



Organizuojant projektinę veiklą, viešųjų bibliotekų darbuotojams labiausiai trūksta planavimo (45 proc.), formulavimo (45 proc.), administravimo bei valdymo žinių ir įgūdžių (36 proc.) (6 pav.).

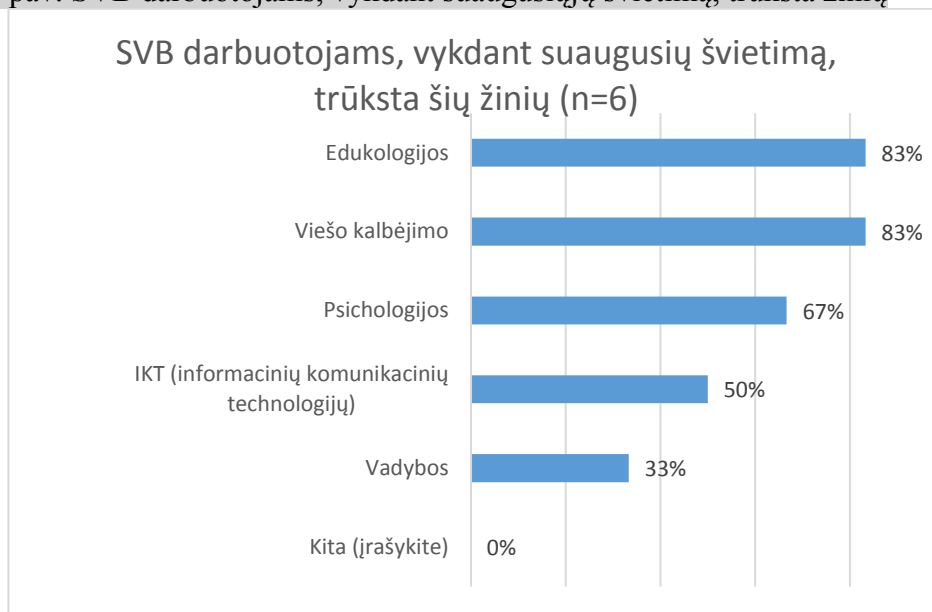
6 pav. SVB darbuotojams trūksta žinių ir įgūdžių, reikalingų projektinės veiklos organizavimui.



**Neformalusis švietimas savivaldybių viešosiose bibliotekose.** Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus, galima teigti jog neformalusis švietimas užima gana svarbią vietą viešųjų bibliotekų veikloje. Net 82 proc. (9 Klaipėdos regiono bibliotekų) vykdo suaugusių neformalųjį ugdymą. Nevykdo 2 bibliotekos - Šilalės ir Neringos SVB. Tuo tarpu bibliotekų, turinčių vykdyti šią veiklą pasirengusių specialistų, yra vos daugiau nei pusė – 55 proc. Vykdančios neformaliojo suaugusių švietimo veiklas, labiausiai SVB specialistams trūksta edukologijos (83 proc.), viešo kalbėjimo (83 proc.), psichologijos žinių (67 proc.), kiek mažiau IKT (50 proc.) ir vadybos (33 proc.) įgūdžių (7 pav.).

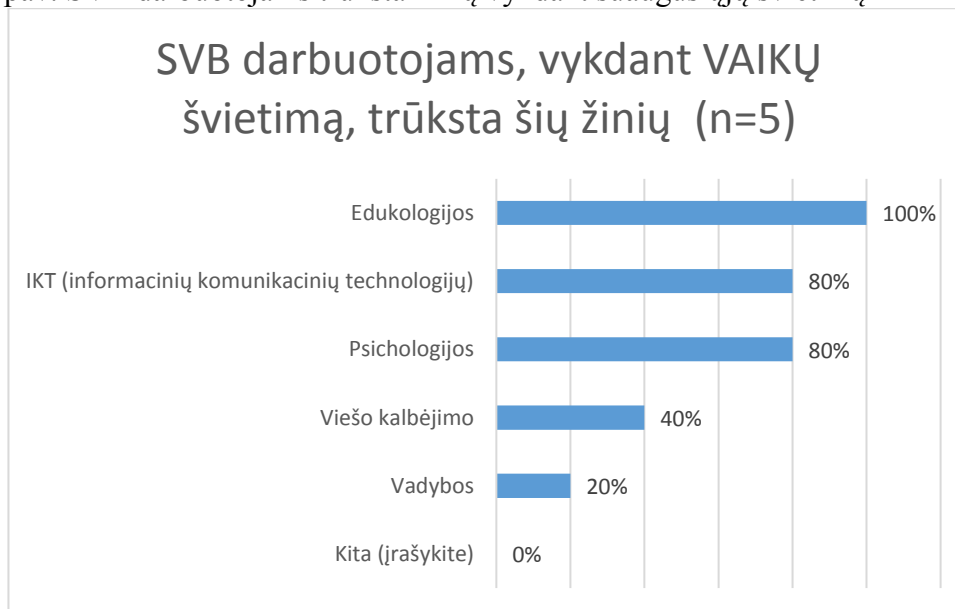


7 pav. SVB darbuotojams, vykdant suaugusiųjų švietimą, trūksta žinių



Neformalųjį vaikų švietimą vykdo šiek tiek mažiau Klaipėdos regiono bibliotekų – 73 proc. (8 iš 11 Klaipėdos regiono bibliotekų). Nevykdo 3 bibliotekos – Šilalės, Neringos, Klaipėdos rajono SVB. Bibliotekų, turinčių vykdyti šią veiklą pasirengusių specialistų, yra tik 45 proc. Organizuojant neformalųjį vaikų švietimą SVB darbuotojams labiausiai trūksta edukologijos žinių (100 proc.), IKT (80 proc.), psichologijos (80 proc.), šiek tiek mažiau viešo kalbėjimo (40 proc.) ir vadybos (20 proc.) įgūdžių (8 pav.).

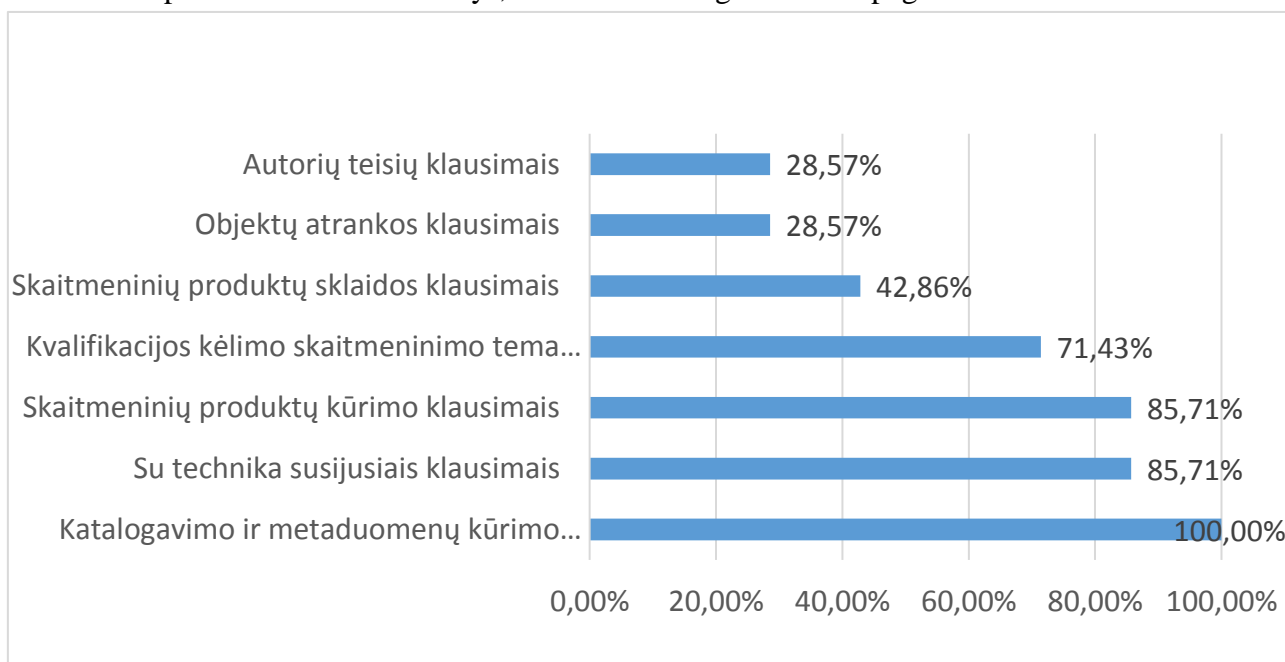
8 pav. SVB darbuotojams trūksta žinių vykdant suaugusiųjų švietimą



Pagrindinės temos, kuriomis vedami mokymai užsiėmimai suaugusiems yra: skaitmeninis raštingumas, informacinės technologijos, literatūriniai kūrybiniai užsiėmimai, protų mūšiai ir įvairios edukacijos. Vaikų neformalaus ugdymo užsiėmimų tematika labai panaši, tik papildoma integruotomis pamokomis bei „pažintimi su biblioteka“.

**Skaitmeninimo veikla.** Atlikto tyrimo metu 46 proc. (5 bibliotekos: Šilutės, Tauragės, Skuodo, Klaipėdos rajono SVB, Palangos miesto SVB) teigė, kad vykdo skaitmeninimo (VEPS) veiklas. Dar 18 proc. (dvi bibliotekos: Jurbarko ir Šilalės RVB) teigė, kad planuoja pradėti šią veiklą. Likusios bibliotekos nevykdo ir neplanuoja pradėti tokios veiklos, kadangi neturi žmogiškųjų išteklių, kompetencijos, įrangos ir / ar skaitmenintinių dokumentų. Iš jau vykdančių penkių bibliotekų visos planuoja tęsti skaitmeninimo veiklą pasibaigus VEPS. Tačiau tik dvi (Tauragės ir Klaipėdos rajono SVB) iš penkių ketina šiai veiklai skirti savo bibliotekos finansavimą. Visoms bibliotekoms, kurios vykdo ar planuoja vykdyti skaitmeninimą, iš KLAVB reikalinga pagalba katalogavimo ir metaduomenų kūrimo klausimais (9 pav.). Taip pat bibliotekoms aktuali KLAVB pagalba klausimais, kurie susiję su skaitmeninių produktų kūrimu ir skaitmeninimo veiklai naudojama technika. Mažiausiai aktualūs yra autorių teisių ir objektų atrankos klausimai. Tolimesnį bendradarbiavimą Klaipėdos regiono SVB su KLAVB įsivaizduoja per konsultacijų ir patarimų davimą skaitmeninimo klausimais. Taip pat, bendradarbiavimas siejamas su galimybe pasinaudoti KLAVB skaitmeninimo įranga. Tai ypač aktualu Šilutės SVB ir Palangos miesto SVB. Klaipėdos rajono SVB pažymi, kad norėtų tolimesnio bendradarbiavimo viešinant ir skatinant naudotis sukurtais produktais.

9 pav. Skaitmeninimo sritys, kuriose reikalinga KLAVB pagalba



**Komunikacija.** Klaipėdos regione visos bibliotekos viešina savo veiklas ir komunikuoja su savo lankytojais. Populiariausi viešinimo kanalai yra bibliotekos interneto svetainės, socialiniai tinklai ir rašytinė spauda (10 pav.). Šiomis priemonėmis naudojasi visos Klaipėdos regiono bibliotekos. El. paštu viešinant bibliotekos paslaugas naudojasi devynios bibliotekos iš vienuolikos. Tik dvi bibliotekos (Klaipėdos miesto SVB ir Kretingos SVB) turi savo naujienlaiškius. Straipsniai, pranešimai, skelbimai populiariausia priemonė (naudoja visos bibliotekos) viešoje erdvėje komunikuojant apie bibliotekų paslaugas, tačiau vaizdinė ir / ar garsinė reklama taip pat populiari tarp bibliotekų. Tokią komunikaciją vykdo 9 iš 11 bibliotekų. Tokios priemonės nenaudoja tik Skuodo SVB ir Neringos SVB. Grafinės priemonės, tokios kaip įvairi dalomoji medžiaga, plakatai, tentai, reklaminiai stendai ir pan., naudojama tik 8 iš 11 bibliotekose. Pagėgių SVB, Šilalės SVB,

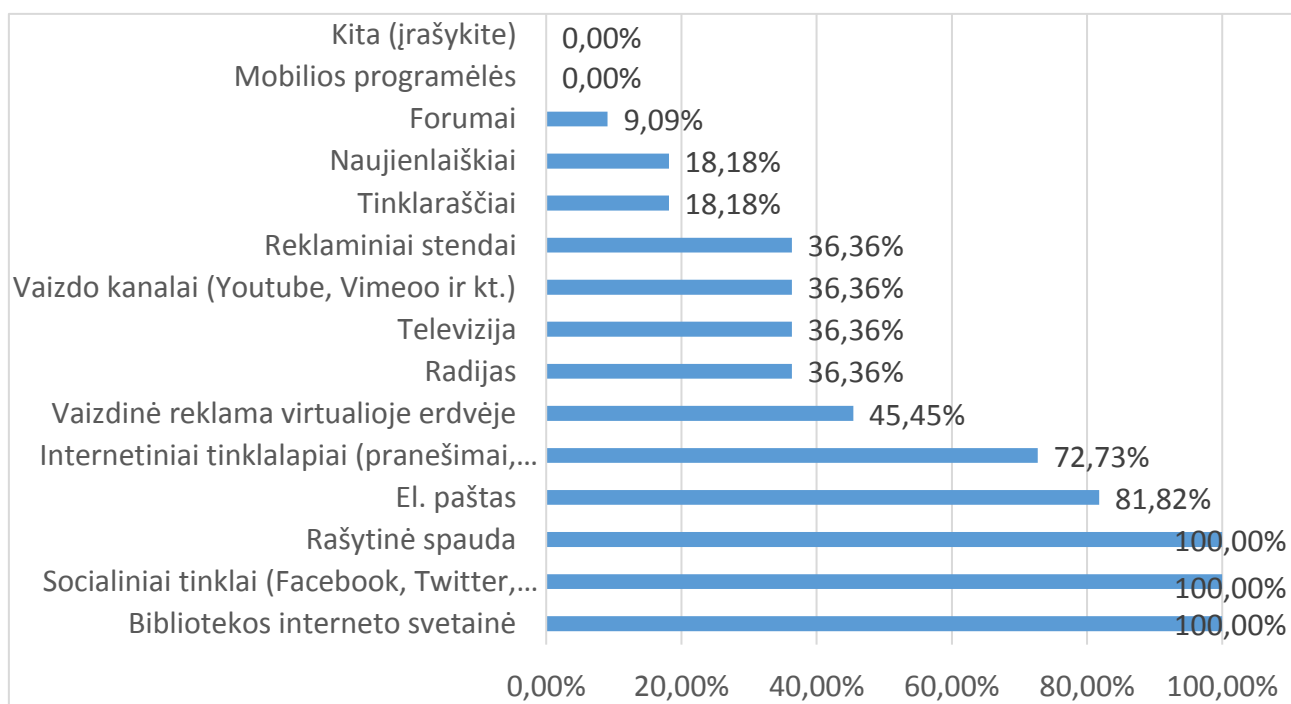
Neringos SVB teigia, grafinių priemonių nenaudojančios viešojoje erdvėje komunikuojant apie bibliotekos paslaugas.

Reikia pažymėti, kad nors Klaipėdos regiono bibliotekos vykdo gana įvairią komunikaciją apie paslaugas, tik 46 proc. bibliotekų (penkios bibliotekos: Tauragės, Kretingos, Jurbarko, Šilalės, Klaipėdos rajono SVB) turi specialistus, kurių pagrindinė funkcija yra bibliotekos veiklos ir paslaugų viešinimas. Tik 27 proc. (3 bibliotekos: Pagėgių SVB, Tauragės ir Skuodo SVB) mano, kad jų darbuotojams pakanka žinių ir įgūdžių komunikacijos srityje. Daugumai bibliotekų darbuotojų būtų reikalinga gilinti žinias pranešimų spaudai rengime ir tinkamų komunikacijos kanalų ir informacijos sklaidos priemonių parinkime (11 pav.). Šiuos variantus pasirinko šešios bibliotekos iš aštuonių. Klaipėdos miesto biblioteka pasirinko atsakymą „Kita“, teigdama „*Visus galima gerinti, nes dirba ne vienas darbuotojas*“. Dėl šios priežasties (kitų variantų Klaipėdos miesto SVB nebuvo pasirinkusi), galime teigti, kad prieš tai paminėtos sritys yra aktualios septynioms Klaipėdos regiono SVB.

Tik 27,27 proc. (3 bibliotekos: Pagėgių SVB; Tauragės ir Kretingos SVB) teigia nesusiduriančios su problemomis, kai komunikuoja su lankytojais. Visos kitos bibliotekos teigia, su problemomis susiduriančios, bet pačios jas ir išsprendžiančios. Dažniausios problemos yra tikslinės auditorijos nustatymas, laiko stoka, kompetencijų trūkumas rengiant komunikavimo strategiją ir pan. Komunikuojant su partneriais situacija geresnė. Dauguma Klaipėdos regiono SVB, t. y. 54,55 proc. (6 bibliotekos: Pagėgių ir Neringos SVB, Tauragės, Kretingos, Šilalės ir Klaipėdos SVB) teigia, kad komunikuojant su partneriais problemų nekyla. Vis tik, kai kurios bibliotekos susiduria su problemomis, bet jas ir išsprendžia. Dauguma problemų panašios kaip ir su lankytojais. Palangos miesto SVB pažymi, kad susiduria su vėluojančių publikacijų problema, o vienas laikraštis nenori jų nemokamai viešinti. Jurbarko SVB pažymi, kad sunku suderinti laiką ir veiklas, susiduria su techniniais nesklaidumais.

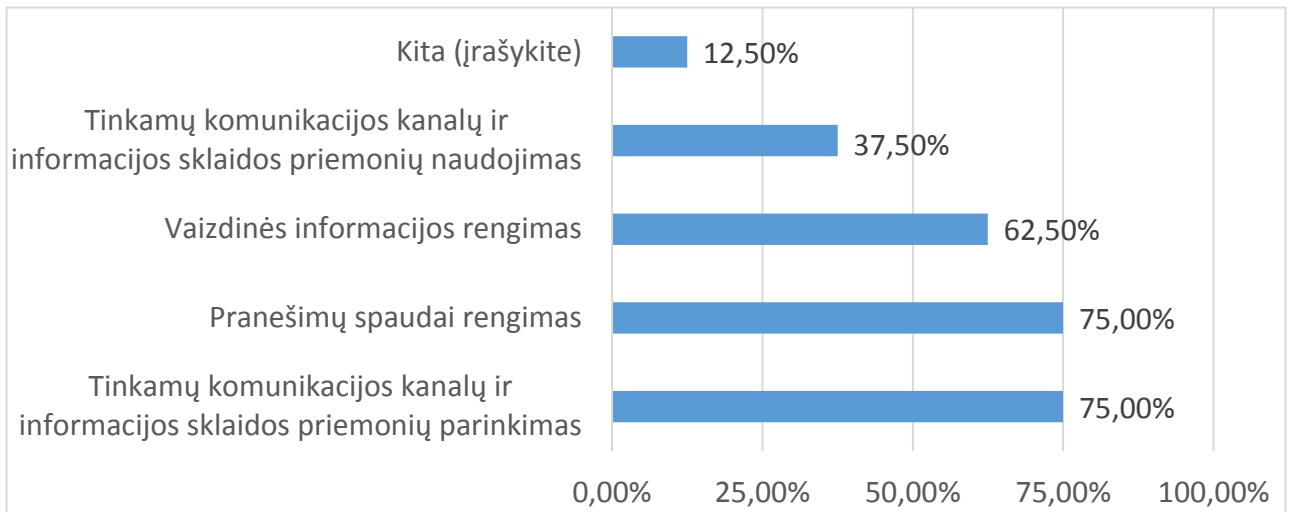
10 pav. Komunikacijos kanalai, kuriais Klaipėdos regiono SVB komunikuoja apie bibliotekos paslaugas viešojoje erdvėje

PASTABA: bibliotekos galėjo rinktis visus tinkamus variantus



11 pav. Komunikacijos sritys, kuriuose reikalingas darbuotojų žinių kėlimas

PASTABA: buvo galima pasirinkti visus tinkamus variantus. Atsakinėjo aštuonios bibliotekos



## 2. Bendradarbiavimas su KLAVB

**KLAVB ir savivaldybių viešųjų bibliotekų bendradarbiavimas.** Siekiant įsivertinti, ar teisinga linkme vystomas KLAVB bendradarbiavimas su Klaipėdos regiono viešosiomis bibliotekomis, buvo paprašyta įvertinti veiklas pagal svarbumą ir vykdymo intensyvumą (12 pav.). Veiklų svarbumas vertintas nuo 4 iki 0 balų skalėje, kur 4 - labai svarbu, 0 - nesvarbu. Vykdomo intensyvumas vertintas nuo 3 iki 0 balų, kur 3 - labai intensyviai vykdoma, 0 – nevykdoma. Tyrimo rezultatai parodė, jog viešosioms bibliotekoms viena svarbiausių bendradarbiavimo su KLAVB sričių yra konsultacijos bibliotekų veiklos klausimais ir bibliotekų specialistų kompetencijų ugdymo mokymai. Taip pat ganėtinai svarbu yra skaitmeninių duomenų bazių kūrimas ir kultūrinių / informacinių renginių rengimas. Pastebėta, jog šių sričių ir vykdymo intensyvumas yra didžiausias. Kaip mažiausiai svarbios bendradarbiavimo su KLAVB sritys yra tarpbibliotekinis skolinimas ir skaitmeninių duomenų bazių kūrimas, atitinkamai ir šių veiklų intensyvumas yra mažiausias.

12 pav. KLAVB ir Klaipėdos regiono SVB bendradarbiavimo veiklų svarbumas ir intensyvumas (eiliškumas pateiktas nuo intensyviausiai vykdomų iki vykdomų pasyviai/iš viso nevykdomų)

	Svarbumo balai*	Vykdomo intensyvumo balai**
Konsultacijos bibliotekų veiklos klausimais	3,73	2,18
Bibliotekų plėtros projektų rengimas ir vykdymas	3,18	1,64
Bibliotekų specialistų kompetencijų ugdymo mokymai	3,64	2,55
El. produktų ir paslaugų plėtra (kūrimas ir diegimas)	3,00	1,55
Krašto kultūros paveldo skaitmeninimas	3,45	1,91
Skaitmeninių duomenų bazių kūrimas (išskyrus LIBIS DB)	2,36	1,00

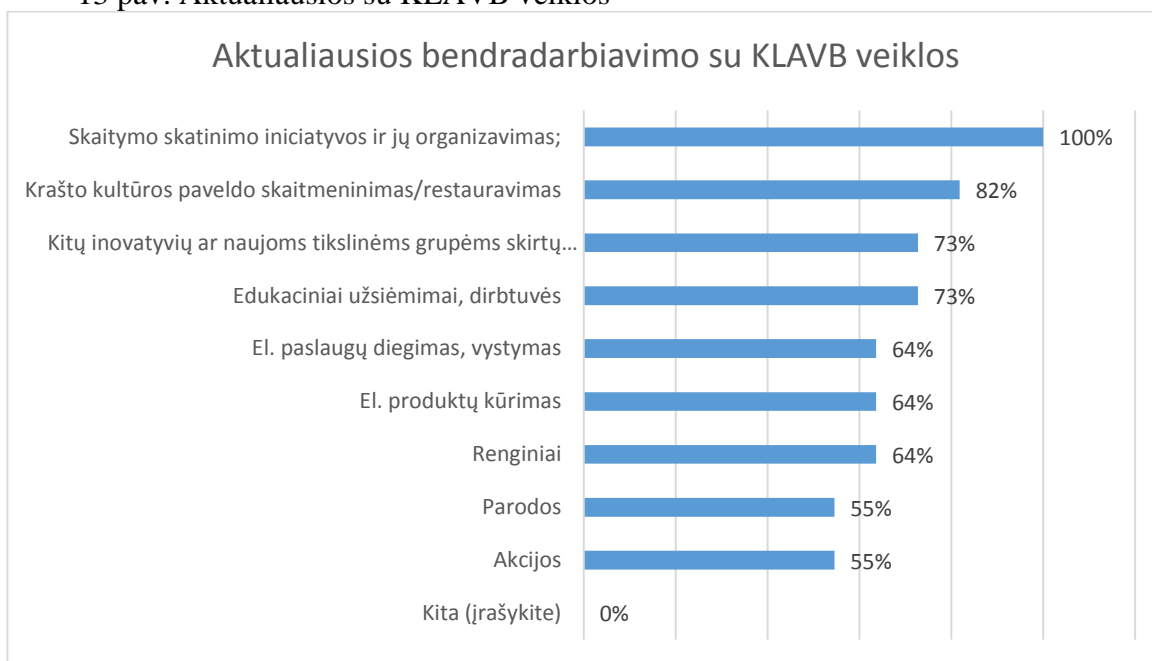
Kultūrinių/informacinių renginių rengimas ir organizavimas	3,45	2,00
Edukacinių renginių ir programų kūrimas/ vedimas	3,27	1,55
Parodų rengimas ir organizavimas	3,27	1,82
Bibliotekų veiklos ir vartotojų tyrimai	3,18	1,91
Tarpbibliotekinis skolinimas	1,36	1,09

\* 4 balai – labai svarbi veikla; 0 balų – nesvarbi veikla

\*\* 3 balai – intensyviai vykdoma; 0 balų - nevykdoma

Analizuojant, kokios bendradarbiavimo veiklos yra šiuo metu aktualiausios Klaipėdos regiono bibliotekoms (13 pav.), matyti jog svarbiausia dabar skaitymo skatinimo iniciatyvos ir jų organizavimas (100 proc. respondentų rinkosi šį variantą), Krašto kultūros paveldo skaitmeninimas / restauravimas (82 proc.), edukaciniai užsiėmimai (73 proc.), inovatyvių paslaugų diegimas ir vystymas (73 proc.), šiek tiek mažiau - el. paslaugų diegimas ir elektroninių produktų kūrimas (po 64 proc.). Mažiausiai viešosios bibliotekos rinkosi atsakymus - renginiai ir parodos (po 55 proc.).

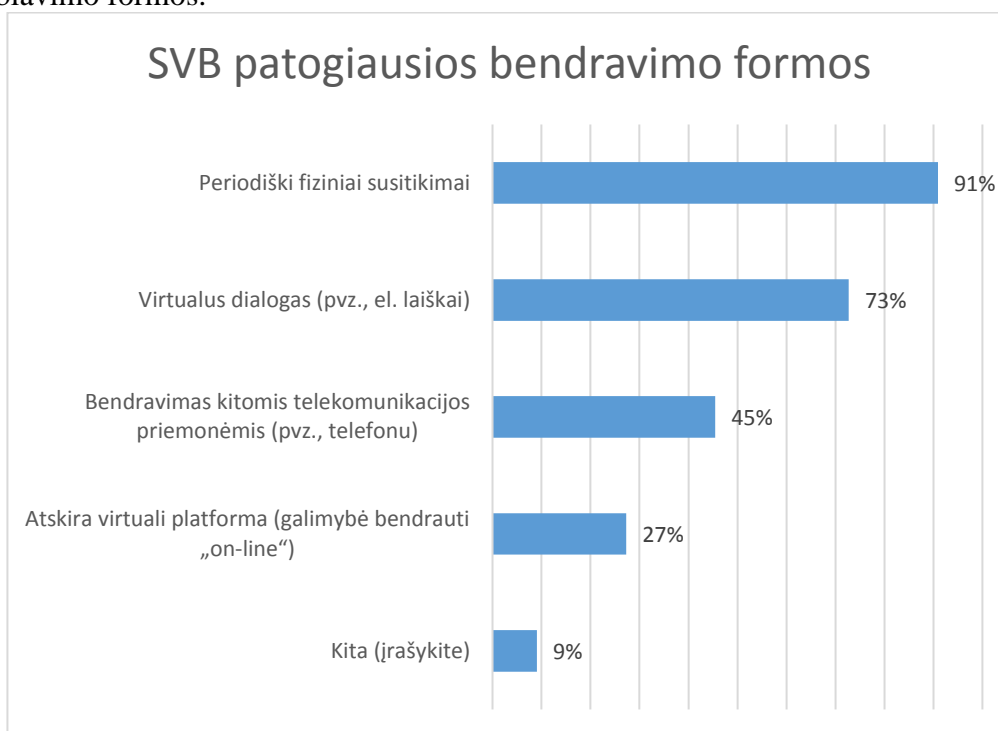
13 pav. Aktualiausios su KLAVB veiklos



Klaipėdos regiono bibliotekų buvo paklausta, ar pakanka KLAVB pateikiamų eksponuojamų ar pristatomų produktų pasiūlymų? Visiškai pakanka 45 proc. viešųjų bibliotekų, tačiau tiek pat bibliotekų KLAVB pateikiamų produktų pakanka tik iš dalies. Kad nepakanka nurodė tik viena biblioteka (Kretingos SVB). Bibliotekoms buvo suteikta galimybė išsakyti savo poreikius: daugiau parodų norėtų - Jurbarko, Pagėgių, Skuodo SVB, susitikimų su įžymiais žmonėmis (rašytojais) - Jurbarko bei Kretingos SVB, edukacinių užsiėmimų - Pagėgių SVB, informacinių seminarų - Kretingos SVB.

Siekiant tobulinti KLAVB ir Klaipėdos regiono bibliotekų bendradarbiavimą, tyrime norėta sužinoti, kokios viešosioms bibliotekoms būtų patogiausios bendradarbiavimo formos (14 pav.). 91 proc. bibliotekų nurodė, jog patogiausia bendravimo forma yra periodiški fiziniai susitikimai, taip pat patogus virtualus dialogas (pvz. el. laiškai) - 73 proc., šiek tiek mažiau, t. y. 46 proc., bendravimas kitomis telekomunikacijos priemonėmis.

14 pav. Priimtinausios ir patogiausios KLAVB ir Klaipėdos regiono SVB bendradarbiavimo formos.



Klaipėdos regiono bibliotekoms buvo suteikta galimybė išsakyti savo nuomonę apie esmines priemones bei sritis, kuriose galėtų būti stiprinamas Klaipėdos regiono bibliotekų ir KLAVB bendradarbiavimas. Viešosios bibliotekos savo nuomonę pateikė laisva forma, tad atsakymai labai įvairūs. Dažniausiai minima projektinė veikla (Pagėgių, Palangos, Skuodo, Tauragės SVB), taip pat viešosios bibliotekos pageidauja daugiau mokymų, seminarų (Pagėgių, Kretingos, Šilutės SVB). Kiti pateikti pasiūlymai: pasikeitimas edukacinėmis veiklomis, gerosios patirties sklaida, bendrų įvairių dokumentų rengimas (tvarkų, taisyklių, metodikų ir kt. būtinų visoms bibliotekoms), naujų technologijų diegimas, el. produktų kūrimas...

**KLAVB ir viešųjų bibliotekų bendradarbiavimas vykdant projektus.** Tyrimo rezultatai parodė, jog bendradarbiauti su KLAVB įgyvendinant projektus pageidautų 91 proc. Klaipėdos regiono bibliotekų, 9 proc. (t. y. 1 biblioteka - Šilutės SVB) rinkosi atsakymą "galbūt". Kadangi viešųjų bibliotekų galimybės labai skirtingos, buvo paprašyta nurodyti, koks projektinio bendradarbiavimo principas būtų priimtinausias. Aktyvus, partnerystė grįstas dalyvavimas projekte (projekto paraiškos rengimas, projektinių veiklų vykdymas, dokumentų administravimas, ataskaitų rengimas, atsakomybės pasiskirstymas už projekto rezultatus ir pan.) priimtinas Jurbarko SVB. Pasyvus dalyvavimas projekte (projekto metu sukurtų paslaugų/produktų gavimas, aktyviai neįsitraukiant į kitus projekto rengimo ir įgyvendinimo etapus ir neprisiimant atsakomybės už projekto rezultatus) labiau priimtinas Pagėgių, Palangos SVB. Visoms kitoms regiono bibliotekoms (t. y. 73 proc.) priimtini abu bendradarbiavimo principai. Nei viena biblioteka, nesirinko atsakymo, jog išvardinti bendradarbiavimo principai nėra priimtini.

Toliau analizuojant projektinio bendradarbiavimo poreikį, Klaipėdos regiono bibliotekų buvo paklausta dėl bendradarbiavimo rengiant ir įgyvendinant kultūrinės srities projektus. 45 proc. viešųjų bibliotekų išsakė, jog jaučia poreikį glaudesniajam bendradarbiavimui, o 54 proc. "iš dalies" jaučia poreikį. Taigi daugiau ar mažiau glaudžiau bendradarbiauti įgyvendinant kultūrinės srities projektus pageidautų visos regiono bibliotekos. Viešųjų bibliotekų buvo paprašyta pasiūlyti kitas

projektinio bendradarbiavimo su KLAVB kryptis. Kadangi bibliotekoms buvo pateiktas atviras klausimas, tad ir atsakymai labai įvairūs, tačiau pagrindines tendencijas galima išvelgti. Dažniausiai pateiktuose atsakymuose minimi renginiai: Jurbarko SVB siūlo bendrus renginių ciklus visose regiono bibliotekose, Klaipėdos r. SVB - renginių mainus, taip pat renginių pageidauja ir Tauragės SVB, Skuodo SVB aktuali bendradarbiavimo kryptis - paslaugų vaikams ir jaunimui plėtra, Šilalės SVB - senjorų užimtumas. Neringos SVB siūlo pirmiausia atsižvelgti į galimybes. Manoma, jog dėl ribotų galimybių, taip pat nedidelių žmogiškųjų išteklių, Neringos SVB ne visuomet gali įsitraukti į jiems siūlomas veiklas.

Taip pat viešosios bibliotekos išsakė savo vizijas, kaip jie mato partnerystę su KLAVB bei bendras veiklas po 5 metų. Atsakymuose dažniausiai vyrauja pozityvumas, bendradarbiavimu grįsta partnerystė, akcentuojami įvairūs mainai, bendri projektai, tačiau tikimasi didesnio aktyvumo.

**KLAVB ir viešųjų bibliotekų bendradarbiavimas kvalifikacijos kėlime.** Siekiant tobulinti vieną svarbiausių KLAVB, kaip regioniniam metodiniam centrui, keliamų uždavinių - rūpinimasi viešųjų bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos kėlimu, viešųjų bibliotekų paprašyta išsakyti savo nuomonę šiuo klausimu.

Viešųjų bibliotekų buvo paklausta, ar kompetencijų ugdymo temos atitinka viešųjų bibliotekų poreikius. Didžioji dauguma bibliotekų, t. y. 82 proc., atsakiusių teigia jog "iš dalies", 18 proc. "visiškai". Ganėtinai didelį procentą pasirinkusių "iš dalies" lemia tai, jog ir pačios bibliotekos Klaipėdos regione labai skirtingos, skirtingi jų veiklų prioritetai ir, be papildomo lėšų patenkinti visų poreikius neįmanoma, o projektinis finansavimas yra nepakankamas. Nė viena biblioteka nesirinko atsakymo, jog KLAVB kompetencijų ugdymo renginių temos neatitinka.

Priimtinausia kompetencijų ugdymo forma - tiesioginiai auditoriniai mokymai, taip teigia 73 proc.. Nuotoliniai mokymai mažai aktualūs, juos nurodė tik 9 proc. (1 biblioteka - Kretingos SVB). Viešųjų bibliotekų buvo klausama, kuri kompetencijų ugdymo renginių vieta tinkamiausia. 27 proc. bibliotekų patogu kai mokymai vyksta KLAVB, taip pat 27 proc. bibliotekų nurodė, jog tinkamiausia vieta yra jų centrinė viešoji biblioteka. Tačiau daugiausiai bibliotekų teigia, jog "nėra skirtumo", taip mano 45 proc.. Taip pat ypatingų pageidavimų nėra ir lektoriui, nes daugiausiai bibliotekų atsakė, jog nėra skirtumo koks yra lektorius, taip teigia 45 proc. bibliotekų, išorės dėstytojų pageidauja - 36 proc., KLAVB darbuotojų mokymų - 27 proc., LNB specialistų - 18 proc. Akcentuojamas tik vienas reikalavimas – lektoriaus kompetencija.

Viešosios bibliotekos taip pat išsakė savo pasiūlymus dėl kompetencijų ugdymo organizavimo. Pirmiausia tikimasi profesionalių ir platesnio spektro mokymų atitinkančių bibliotekos poreikius, taip pat bibliotekos išreiškė poreikį dalinimosi gerąją patirtimi. Sulaukta įdomaus pasiūlymo organizuoti profesinius pasikalbėjimus pagal veiklos sritis (pvz.: komplektuotojai, metodininkai, pavaduotojai ir kt.). Taip pat išreikšta nuomonė, kad kai kurie mokymai galėtų periodiškai kartotis (pvz.: kraštotyros darbo, fondų tvarkymo klausimais).

### 3. Bendradarbiavimas su kitomis regiono bibliotekomis

**Savivaldybių viešųjų bibliotekų bendradarbiavimas su kitomis Klaipėdos regiono bibliotekomis.** Tyrime taip pat skiriamas dėmesys viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo veiklų su kitomis Klaipėdos regiono bibliotekomis įvertinimui (15 pav.). Veiklų svarbumas vertintas nuo 4 iki 0 balų skalėje, kur 4 - labai svarbu, 0 - nesvarbu. Vykdyto intensyvumas vertintas nuo 3 iki 0 balų, kur 3 - labai intensyviai vykdoma, 0 – nevykdoma. Rezultatai rodo, jog svarbiausios bendradarbiavimo veiklos yra bibliotekų specialistų kompetencijų ugdymo mokymai (svarbumo balas – 3,73) bei konsultacijos bibliotekų veiklos klausimais (3,64), taip pat Kultūrinių/informacinių renginių rengimas ir organizavimas (3,45) ir Parodų rengimas ir organizavimas (3,36). Šių sričių vykdymas yra intensyviausias. Mažiausiai svarbūs tarpbibliotekinis skolinimas (vykdymo intensyvumo balas - 1,64) bei skaitmeninių duomenų bazių kūrimas (1,27), atitinkamai ir vykdymo

intensyvumas mažiausias. Pastebėta, jog viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo su kitomis bibliotekomis veiklų svarbumas ir vykdymo intensyvumas yra visiškai identiškai viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo su KLAVB vertinimui.

15 pav. SVB bendradarbiavimas su kitomis Klaipėdos regiono bibliotekomis

	Svarbumo balai*	Vykdomo intensyvumo balai**
Konsultacijos bibliotekų veiklos klausimais	3,64	2,36
Bibliotekų plėtros projektų rengimas ir vykdymas	3,00	1,73
Bibliotekų specialistų kompetencijų ugdymo mokymai	3,73	2,27
El. produktų ir paslaugų plėtra (kūrimas ir diegimas)	3,36	1,73
Krašto kultūros paveldo skaitmeninimas	2,91	1,82
Skaitmeninių duomenų bazių kūrimas (išskyrus LIBIS DB)	2,18	1,27
Kultūrinių/informacinių renginių rengimas ir organizavimas	3,45	2,00
Edukacinių renginių ir programų kūrimas/ vedimas	3,18	1,73
Parodų rengimas ir organizavimas	3,36	2,00
Bibliotekų veiklos ir vartotojų tyrimai	2,73	1,73
Tarpbibliotekinis skolinimas	1,64	1,27

\* 4 balai – labai svarbi veikla; 0 balų – nesvarbi veikla

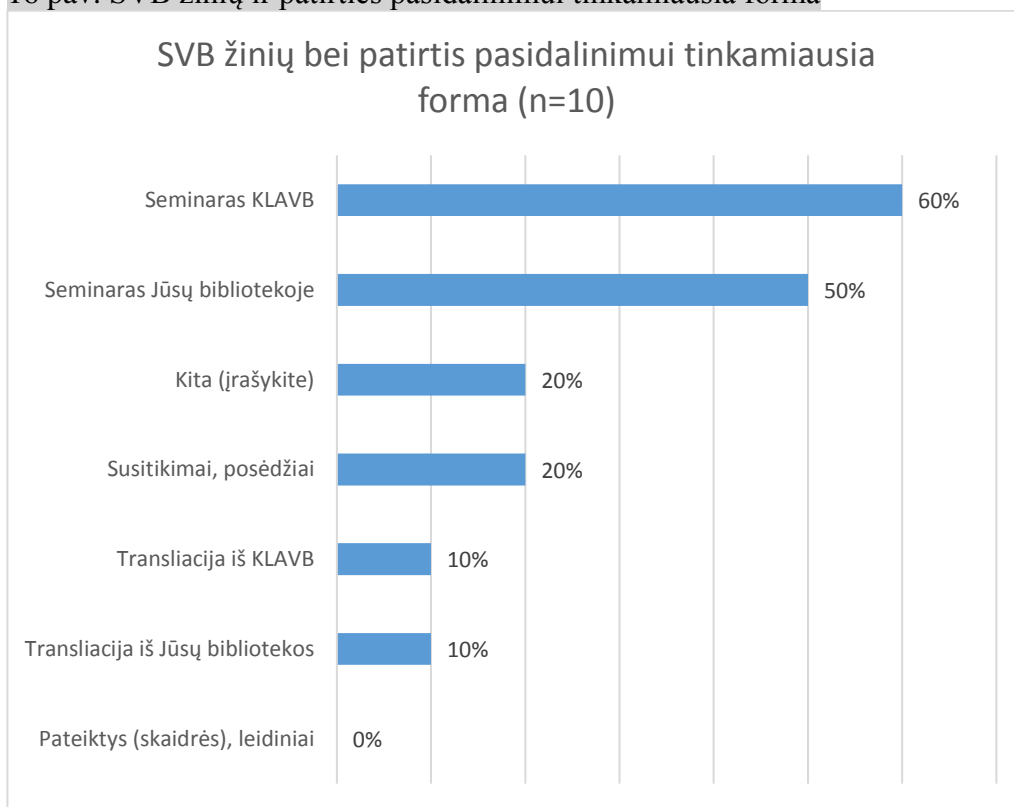
\*\* 3 balai – intensyviai vykdoma; 0 balų – nevykdoma

Didelė dalis viešųjų bibliotekų (45 proc.) aktyviai įsitraukia į projektines veiklas su kitomis Klaipėdos regiono bibliotekomis, kita dalis (36 proc.) bendradarbiauja minimaliai, likę (18 proc.) - nebendradarbiauja, bet norėtų. Tyrimo rezultatai parodė, jog daugiausiai bendrų projektinių veiklų su kitomis bibliotekomis turi Klaipėdos r. ir Šilutės SVB, nebendradarbiauja Jurbarko, Pagėgių, Palangos SVB, tačiau šios bibliotekos nurodė, jog norėtų bendradarbiauti. Didžioji dauguma viešųjų bibliotekų gali pasidalinti su regiono bibliotekomis gerą patirtimi ir inovatyviais pavyzdžiais. Dažniausiai jo susijusios su įvairiomis edukacijomis, kultūros paso rengimo ypatumais. Būtina paminėti Jurbarko SVB galimybę pasidalinti žiniomis apie ES finansuojamų projektų rengimą ir įgyvendinimą.

Kaip tinkamiausią žinių bei patirties pasidalinimo forma (16 pav.) įvardijama seminarai KLAVB, taip teigia 60 proc. bibliotekų. Taip pat tinka seminarai tam tikroje regiono bibliotekoje - 50 proc.. Gerokai mažiau mano, jog tinkama forma susitikimai, posėdžiai - 20 proc.. Transliacijos tiek iš KLAVB, tiek iš regiono bibliotekos vertinama minimaliai - 10 proc..



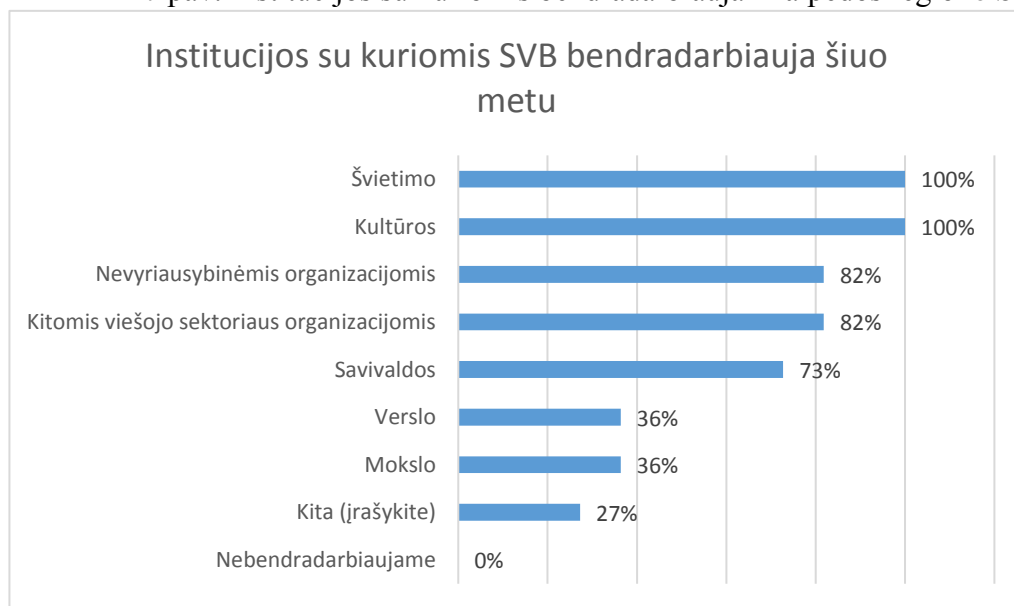
16 pav. SVB žinių ir patirties pasidalinimui tinkamiausia forma



Viešosios bibliotekos taip pat pateikė savo įžvalgas apie tai, kaip galėtų būti stiprinamas Klaipėdos regiono bibliotekų tarpusavio bendradarbiavimas. Akcentuojami bendri projektai, bendradarbiavimas renginiuose, specialistų susitikimai. Itin įdomių pasiūlymų pateikė Jurbarko SVB - bibliotekų pristatymai, išvažiuojamosios edukacijos ir kt. profesiniai susitikimai.

Šiuo metu regiono bibliotekos dažniausiai bendradarbiauja (17 pav.) su kultūros ir švietimo institucijomis (100 proc.), taip pat su kitomis viešojo sektoriaus ir nevyriausybinėmis organizacijomis (abu atsakymo variantus rinkosi 82 proc. respondentų), su savivaldos institucijomis (73 proc.). Gerokai mažiau viešųjų bibliotekų bendradarbiauja su mokslo ir verslo institucijomis (po 36 proc.).

17 pav. Institucijos su kuriomis bendradarbiauja Klaipėdos regiono SVB



Taip pat viešosios bibliotekos bendradarbiauja su mokyklų bibliotekomis. Dauguma bibliotekų bendraujama sistemingai ir periodiškai, taip teigia 64 proc.. 27 proc. su mokyklų bibliotekomis bendradarbiauja gana retai. Tokio bendradarbiavimo nevysto Jurbarko SVB. Paklausus viešųjų bibliotekų, kokios bendros veiklos vykdomos, rezultatai parodė, jog dažniausiai tai metodinė veikla, bibliotekininkų mokymai, kultūriniai renginiai, edukaciniai užsiėmimai, kilnojamosios parodos, integruotos pamokos bei įvairios skaitymo skatinimo iniciatyvos. Panašiai taip pat įsivaizduojamas šių bibliotekų bendradarbiavimas ateityje.

**Klaipėdos regiono bibliotekų tinklaraštis.** Deja, nė viena Klaipėdos regiono SVB nesinaudoja nuolatos ir sistemingai Klaipėdos regiono bibliotekų tinklaraščiu. Tik 81,82 proc. (9 bibliotekos) šiuo tinklaraščiu naudojasi periodiškai, kartas nuo karto. 18,18 proc. (dvi bibliotekos: Kretingos ir Jurbarko SVB) šiuo tinklaraščiu naudojasi itin retai. Dar prastesnė situacija yra su bibliotekų pasitenkinimu. Tik 63,64 proc. (7 bibliotekos) yra patenkintos tinklaraščiu, 36,36 proc. (keturios bibliotekos: Šilutės, Kretingos, Jurbarko, Klaipėdos rajono SVB) patenkintos tik iš dalies. Labiausiai netenkina tinklaraštyje atsikartojanti ta pati informacija. Jurbarko SVB pažymi, kad dabartinis tinklaraštis jiems atrodo nepatrauklus ir „*chaotiško dizaino ir turinio*.“ Ši biblioteka norėtų, kad tinklaraštyje būtų daugiau atrinktos informacijos, kuri reikalinga darbe. Pavyzdžiui, „*vertingų psichologinių straipsnių, edukacijų paruoštukai, meninė / metodinė informacija, brėžiniai, iškarpos*“ ir pan., tai kas jau yra išbandyta praktikoje, o ne tik randama internete. Kretingos SVB prisipažįsta neturinčios įpročio nuolat teikti informaciją, dėl to trūksta tinklaraštyje naujienų. Taip pat, tinklaraštyje norėtų daugiau informacijos apie užsienyje veikiančias bibliotekas, jų veiklas, paslaugas bei profesinę kompetenciją. Šilutės SVB pažymi, kad būtų naudinga „*daugiau informacijos susijusios su bibliotekinio darbo patirtimi ir naujovėmis, inovacijų diegimu*.“ Regionų tinklaraštyje bibliotekoms būtų naudingas pokalbių forumas, kuriame būtų galima aptarinėti konkrečius su darbu susijusius klausimus. Didžiausias šiuo metu tinklaraščio minusas, kad nėra bibliotekininko darbui reikalingos metodinės medžiagos, tobulėjimui ir kvalifikacijos kėlimui aktualios informacijos.

**Apibendrinimas.** Apklausa parodė, kad Klaipėdos regiono SVB mato KLAVB kaip stiprų kompetencijų centrą. SVB(-oms) konsultacijos bibliotekų veiklos klausimais ir bibliotekų specialistų kompetencijų ugdymo mokymai išlieka viena svarbiausių bendradarbiavimo su KLAVB sričių. KLAVB organizuotas Klaipėdos regiono bibliotekų kvalifikacijos kėlimas yra vertinamas regione ir teigiamai veikė bibliotekų darbuotojų kompetencijas (kad KLAVB kvalifikacijos kėlimo renginiai yra žinių gerėjimą lėmęs veiksnys bibliotekos rinkosi dažniausiai). Tyrimo duomenys parodė, kad šiuo metu SVB žinių ir įgūdžių poreikis siejamas su IKT(informacinėmis komunikacinėmis technologijomis), tačiau imant atskiras sritis bibliotekų darbuotojams trūksta skirtingų kompetencijų: vykdant neformalųjį (suaugusiųjų ir vaikų) švietimą stinga edukologijos žinių, o organizuojant projektinę veiklą – planavimo, problemos formulavimo gebėjimų, vykdant komunikaciją – komunikacijos kanalų ir informacijos sklaidos priemonių parinkimo, pranešimo spaudai rengimo įgūdžių.

SVB taip pat svarbu bendradarbiauti krašto kultūros paveldo skaitmeninimo veiklose. Visoms bibliotekoms, vykdančioms ar planuojančioms skaitmeninimo veiklas, reikalinga pagalba katalogavimo ir metaduomenų kūrimo klausimais, taip pat klausimais susijusiais skaitmeninimo produktų kūrimu ir skaitmeninimo veiklai reikalinga technika, dažnai bendradarbiavimas siejamas su galimybe pasinaudoti KLAVB skaitmeninimo įranga.

Klaipėdos regiono SVB ganėtinais svarbu bendradarbiauti su KLAVB rengiant ir organizuojant kultūros renginius. Ypač svarbios skaitymo skatinimo iniciatyvos bei jų organizavimas, taip pat jau minėtas krašto kultūros paveldo skaitmeninimas bei edukacinių užsiėmimų organizavimas. SVB atstovai atvirame klausime išsakė savo nuomonę apie esmines

priemonės bei sritis, kuriose galėtų būti stiprinimas bendradarbiavimas su KLAVB. Bibliotekų atsakymuose dažniausiai minimi bendri projektai.

Tyrimo rezultatai parodė, jog viena svarbiausių Klaipėdos regiono viešųjų bibliotekų veiklos sričių yra projektinė veikla, tačiau žmogiškųjų išteklių bibliotekos neturi, o ir kompetencijų šiai veiklai vystyti nepakanka. Visos Klaipėdos regiono bibliotekos išreiškė norą bendradarbiauti rengiant ir įgyvendinant bendrus projektus. Bet to, Klaipėdos regiono bibliotekos išsakė poreikį plėtoti ir tarpusavio viešųjų bibliotekų bendradarbiavimą, pasidalinimą gerąja patirtimi.

## II. Klaipėdos regiono mokyklų bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas

**Apklauso tikslas** - išsiaiškinti mokyklų bibliotekų specialistų kompetencijų kėlimo poreikius, KLABB bei mokyklų bibliotekų partnerystės galimybes ir problemas su kuriomis susiduria mokyklų bibliotekos, kurių sprendimams būtų galima pasitelkti abipuses veiklas.

**Tikslinė grupė ir imtis** – Vykdam apklausa su mokyklų bibliotekininkais iš viso regiono mokyklų gautas 49 atsakymai.

**Tyrimo laikotarpis** - 2019 metų kovo mėnuo.

**Tyrimo metodas** - elektroninė kiekybinė apklausa. Klausimyną 2018 metais apėngė KLABB vyriausioji metodininkė tyrimams Ieva Dryžaitė. 2019 metais šis klausimynas buvo minimaliai pakoreguotas ir naudotas apklausti Klaipėdos regionų mokyklų bibliotekininkus.

Statistikos modulio duomenimis, 2018 m. Klaipėdos regione veikė 139 mokyklų bibliotekos. Apklausoje dalyvavo 49 mokyklų bibliotekų atstovai, t. y. 35 proc. visų Klaipėdos ir Tauragės apskrityse veikiančių mokyklų bibliotekų (18 pav.). Pastebėta, jog aktyvesnės buvo tos mokyklų bibliotekos, kurios turi didesnę bendradarbiavimo patirtį su savivaldybių viešosiomis bibliotekomis. Galima išskirti Tauragės rajono mokyklų bibliotekas - iš 12 mokyklų tyrime sudalyvavo 11, taip aktyvios Šilutės rajono mokyklos – iš 13 mokyklų dalyvavo 8. Įdomu tai, kad itin mažas aktyvumas fiksuojamas Klaipėdos miesto, Klaipėdos rajono bei Kretingos rajono mokyklų, nors KLABB jau keletą metų organizuoja kvalifikacijos kėlimo veiklas: rengia tiek išvažiuojamuosius mokymus, tiek juos vykdo pačioje bibliotekoje.

18 pav. Klaipėdos regiono mokyklų bibliotekų aktyvumas tyrime



Tyrimo duomenis rodo, jog pagrindinė mokyklų bibliotekų vartotojų grupė yra mokyklos bendruomenė: 100 proc. teigia, jog pagrindiniai vartotojai yra moksleiviai, taip pat 98 proc. respondentų nurodė mokytojus. Apytiksliai 27 proc. nurodė, jog aptarnauja ir miesto/miestelio gyventojus. 37 proc. apklaustųjų atsakė, jog mokyklos paslaugomis taip pat naudojasi kiti mokyklos darbuotojai.

Mokyklų bibliotekų buvo paprašyta įvertinti pagrindines problemas, su kuriomis susiduria kasdieninėje veikloje. Problemų aktualumas (19 pav.) vertintas nuo 5 iki 1 balų skalėje, kur 5 - labai aktualu, 1 – neaktualu, o 0 – negali įvertinti. Analizuodami tyrimo duomenis pastebima, jog daugiausia mokyklų bibliotekų problemos susijusios su bibliotekų dokumentų fondu. Aukščiausia balą pagal svarbumą surinko „per lėtas dokumentų fondo atnaujinimas“ (svarbumo balas – 2,86), antroje vietoje pagal svarbą – „dokumentų fondų nepakankamumas“ (2,47). Trečioje vietoje tolygiai išsidėsto kelios problemos – „Mokyklų bibliotekininkų menkas girdimumas bibliotekų ir kultūros politikos formavimo klausimuose“, „nepakankamos kompetencijų kėlimo galimybės mokyklų bibliotekininkams“, „Mokyklų bibliotekas koordinuojančios ir vienijančios institucijos“ (2,33). Kaip mažiausiai aktualios įvertintos „prastos darbo sąlygos“ (1,29), „netenkinanti mokyklų bibliotekų informacinė sistema Mobis“ (1,31) ir personalo trūkumas (1,45). Taip pat mokyklų bibliotekų darbuotojams buvo suteikta galimybė pateikti savo atsakymą. 18 proc. mokyklų bibliotekininkų pateikė savo paaiškinimus. Tarp dažniausiai minėtinų problemų yra mokyklų bibliotekų fondo atnaujinimo problema („*mokinio krepšelyje nėra nurodytos lėšos bibliotekos dok. įsigyti*“, „*turėtų būti vieninga visų mokyklų fondų atnaujinimo sistema, ir tam skirtos lėšos*“, „*mokyklos visiškai neskiria finansų grožinei literatūrai įsigyti*“), taip pat minimas nepakankamas finansavimas bei kai kurios mokyklų bibliotekos dirba su „Mano dienyne“ sistema ir įvardija tai kaip problemą.

19 pav. Klaipėdos regiono mokyklų bibliotekų problemos

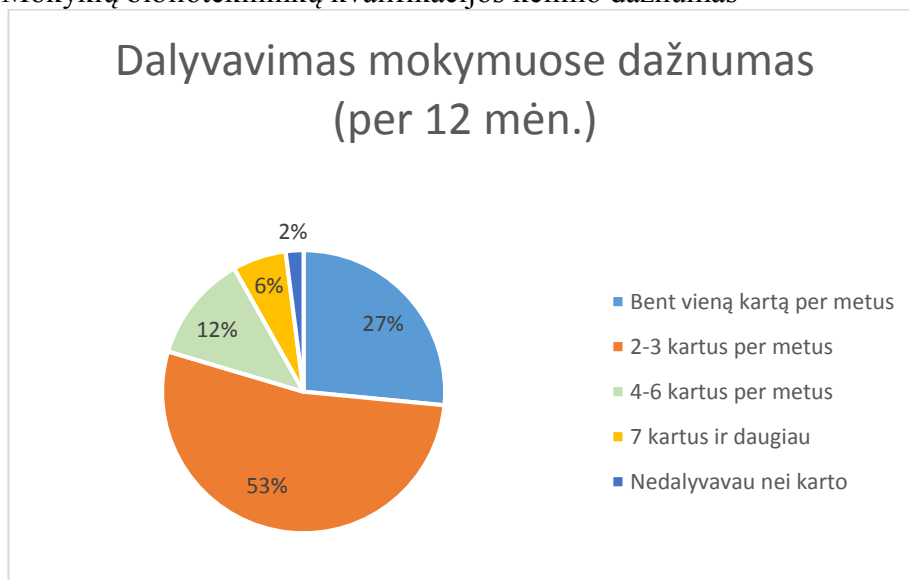
Problema	Svarbumo balas*
Dokumentų fondų nepakankamumas.	2,47
Per lėtas dokumentų fondo atnaujinimas	2,86
Nepritaikytos, lankytojų poreikių nebeatitinkančios patalpos.	1,51
Neaiški mokyklų bibliotekų vizija ir funkcijos.	1,90
Bibliotekos veiklos nepakankamai susietos su mokyklos tikslais.	1,49
Nepakankamos kompetencijų kėlimo galimybės mokyklų bibliotekininkams	2,33
Neefektyviai panaudojami finansavimo šaltiniai.	1,65
Mokyklų bibliotekininkų menkas girdimumas bibliotekų ir kultūros politikos formavimo klausimuose.	2,33
Mažėjantis mokyklų bibliotekų lankomumas.	2,31
Personalas trūkumas.	1,45
Kompiuterių, skanerų ar kitų el. įrenginių trūkumas.	1,84
Netenkinanti mokyklų bibliotekų informacinė sistema Mobis.	1,31
Mažėjantis gyventojų skaičius bibliotekos aptarnaujamoje vietovėje.	1,94
Neaiškūs įgūdžių ir kompetencijų reikalavimai mokyklų bibliotekininkams.	1,86
Bendradarbiavimo su kitomis bibliotekomis stoka.	1,94
Prastos darbo sąlygos.	1,29
Mokyklų bibliotekas koordinuojančios ir vienijančios institucijos.	2,33

\* 5 - labai aktualu, 1 – neaktualu, o 0 – negali įvertinti

Analizuojant mokyklų bibliotekininkų kvalifikacijos kėlimą, tyrimo rezultatai parodė, kad daugiau ar mažiau kvalifikaciją kėlė net 98 proc. mokyklų bibliotekininkų (20 pav.). Dažniausiai

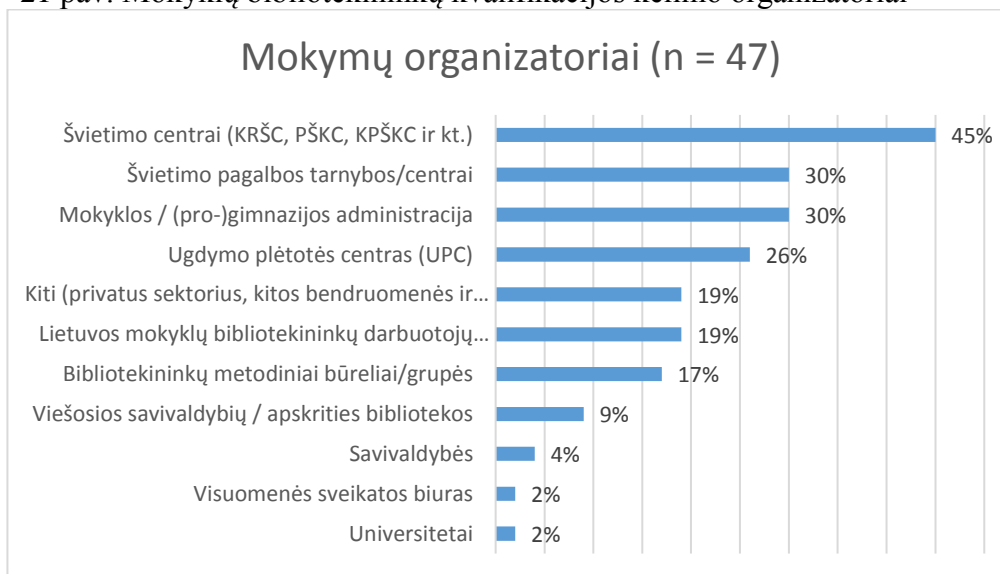
bibliotekininkai kelia kvalifikaciją 2-3 kartus per metus, taip nurodė 53 respondentų. 27 proc. mokyklų bibliotekininkų teigė, kad kvalifikaciją kelia bent 1 kartą per metus. 12 proc. apklaustųjų kvalifikaciją kelia 4-6 kartus per metus. Gerokai mažiau, t. y. 6 proc. respondentų nurodė, jog dalyvauja mokymuose 7 kartus ir daugiau. Ir tik 2 proc. apklaustųjų teigia, jog mokymuose nedalyvavo nė karto, nurodydami, jog neturėjo tokios galimybės.

20 pav. Mokyklų bibliotekininkų kvalifikacijos kėlimo dažnumas



Mokyklų bibliotekininkai dažniausiai dalyvauja švietimo centrų organizuojamuose mokymuose (45 proc.), švietimo pagalbos tarnybos/centrai (30 proc.) bei mokyklos / (pro-)gimnazijos rengiamose kvalifikacijos kėlimo renginiuose (30 proc.). Tuo tarpu savivaldybių viešųjų bibliotekų ir apskričių bibliotekų rengiamuose mokymuose nurodė tik 9 proc. bibliotekininkų.

21 pav. Mokyklų bibliotekininkų kvalifikacijos kėlimo organizatoriai



Siekiant vystyti bendradarbiavimą tarp apskrities ir regiono mokyklų bibliotekų, buvo paklausta ar pastarieji pageidautų KLAVB organizuojamų ir vedamų mokymų. Didžioji dauguma, t. y. 92 proc. bibliotekininkų atsakė teigiamai, tik 8 proc. neigiamai. Ypatingų pageidavimų lektoriams neišreiškė, tačiau pirmenybę teikia „išoriniams“ lektoriams (vidutiniškai ir labai pageidauja – 94 proc.), nežymiai

mažiau bibliotekininkų rinkosi atsakymą „kitų bibliotekų specialistai“ (94 proc.), panašiai vertinami ir KLAVB specialistai (90 proc.). Taip pat dalyvių buvo paklausta, kokia mokymosi forma mokyklų bibliotekininkams būtų priimtiniausia. Didžioji dauguma nurodė, jog tai yra seminarai (73 proc. vertino kaip labai tinkamą formą) ir kursai (51 proc.). O labiausiai netikusi mokymosi forma įvardijamos stažuotės (39 proc.) ir nuotoliniai mokymai (37 proc.).

Tyrimo dalyvių buvo paprašyta įvertinti mokymų / konsultacijų temų aktualumą, kuris vertintas nuo 2 iki 0 balo skalėje, kur 2 – labai aktualu, 0 – neaktualu (22 pav.). Rezultatai parodė, kad mokyklų bibliotekininkams aktualiausia tema – profesinės bibliotekininkystės – katalogai ir paieškos galimybės (aktualumo balas 1,53) bei projektų iniciavimo, rašymo ir valdymo (1,53), taip pat labai svarbu kūrybinis lavinimas (1,39) bei renginių organizavimo (1,33). Visai neaktualios temos – andragogikos (0,43), Aptarnavimo ir bendravimo su lankytojais (0,55) ir darbo su negalią turinčiais asmenimis (0,55). Be išvardintų, bibliotekininkai siūlė viešųjų pirkimų bei teisinio aspekto bibliotekų veikloje temas.

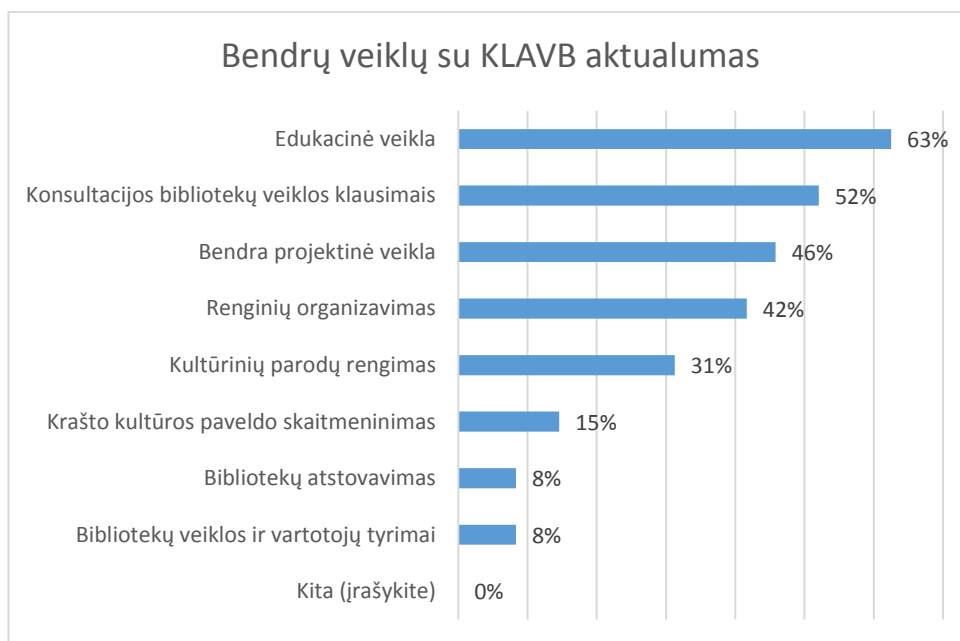
22 pav. Mokymų/ konsultacijų temų aktualumas

Temos	Svarbumo balai *
Profesinės bibliotekininkystės – fondų komplektavimo, organizavimo ir apskaitos	0,82
Profesinės bibliotekininkystės – prenumeruojamos duomenų bazės ir jų naudojimo galimybės.	0,59
Profesinės bibliotekininkystės – katalogai, paieškos galimybės	0,69
Pedagogikos	0,80
Andragogikos	0,43
Psichologijos	1,16
Vadybos	0,84
Projektų iniciavimo, rašymo ir valdymo	1,53
Renginių organizavimo	1,33
Kūrybingumo lavinimo	1,39
Technologijų (el. paslaugos, inovacijų kūrimas ir valdymas, skaitmeninių įgūdžių lavinimas, nuotolinių mokymai, virtualios mokymo aplinkos naudojimas)	1,14
Aptarnavimo ir bendravimo su lankytojais	0,55
Darbo su negalią turinčiais asmenimis	0,55
Edukacijų rengimo	1,08
Bibliotekų atstovavimas	0,88
Skaitymo skatinimas	1,53

\*kur 2 – labai aktualu, 0 – neaktualu

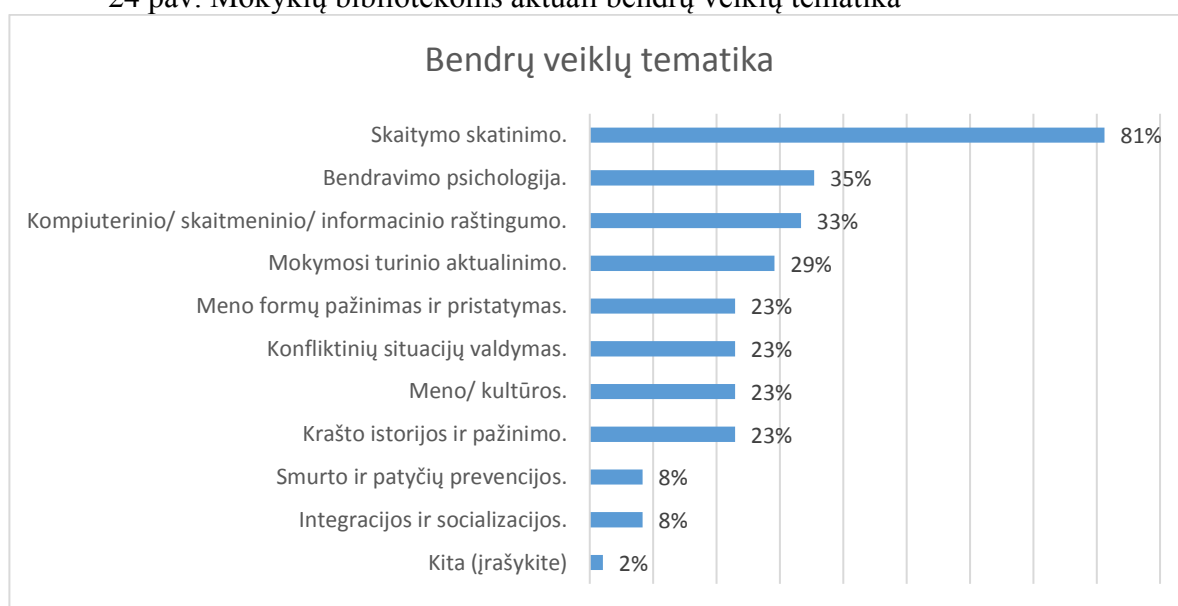
Tyrimo rezultatai parodė, jog Klaipėdos regiono mokyklų bibliotekininkai pageidauja bendradarbiauti ne tik kvalifikacijos kėlimo klausimais, tačiau ir kitose veiklose (23 pav.). Net 97 proc. apklaustųjų nurodė, jog pageidautų bendrų veiklų su KLAVB (29 proc. pasirinko „taip“, 55 proc. „tikriausiai taip“). Labiausiai yra aktuali edukacinė veikla (63 proc.), taip pat konsultacijos bibliotekų veiklos klausimais (52 proc.), bendra projektinė veikla (46 proc.) ir renginių organizavimas (42 proc.). Mažiausiai aktualios veiklos yra bibliotekų veiklos ir vartotojų tyrimai bei bibliotekų atstovavimas.

23 pav. Mokyklų bibliotekų bendrų veiklų su KLAVB aktualumas



Analizuojant bendrų veiklų tematiką (24 pav.), Klaipėdos regiono mokyklų bibliotekoms svarbiausia yra skaitymo skatinimas (taip teigia net 83 proc. apklaustųjų). Gerokai mažiau respondentų rinkosi bendravimo psichologijos (35 proc.) ir kompiuterinio/skaitmeninio/informacinio raštingumo (33 proc.) temas.

24 pav. Mokyklų bibliotekoms aktuali bendrų veiklų tematika



**Apibendrinimas.** Nedidelis aktyvumas tyrime parodė, kad bendradarbiavimas tarp apskrities bibliotekos ir mokyklų bibliotekininkų nėra pilnai išvystytas. Tyrimo rezultatai atskleidė, jog mokyklų bibliotekos vykdydamos savo funkcijas taip pat susiduria su tam tikromis problemomis, tačiau jos skirtingos nei SVB. Pagrindinių išvardintų problemų („lėtas dokumentų fondo atnaujinimas“, „dokumentų fondo nepakankamumas“), deja, dėl skirtingo bibliotekų pavaldumo KLAVB negali išspręsti, tačiau gali ieškoti būdų kaip pagerinti susidariusią situaciją siūlydamos bendradarbiavimą. Mokyklų bibliotekininkai išreiškė poreikį bendradarbiauti ne tik kvalifikacijos kėlimo klausimais, bet ir kitose veiklose, ypatingai aktualios edukacijos, konsultacijos bibliotekų veiklos klausimais, bendra projektinė veikla bei bendrų veiklų organizavimas.



## Išvados

1. Šiuo metu SVB svarbiausios veiklos yra tradicinės paslaugos, bibliotekų specialistų kompetencijų ugdymo mokymai ir kultūrinių/ informacinių renginių organizavimas. Atitinkamai išvardintos paslaugos ir vykdomos intensyviausiai. Tyrimo rezultatai parodė, kad mažiausiai svarbi paslauga – tarpbibliotekinis skolinimas (jis ir vykdomas gana pasyviai), tačiau TBA turėtų būti naudojama kaip priemonė, sprendžianti nepakankamą fondų atnaujinimo finansavimo problemą.
2. Klaipėdos regiono SVB mato KLAVB kaip stiprų kompetencijų centrą, kurio kvalifikacijos ugdymo renginiai pripažinti labiausiai SVB darbuotojų kvalifikacijos gerėjimą lėmęs veiksnys. Kaip svarbiausios bendradarbiavimo su KLAVB sritys išlieka konsultacijos bibliotekų veiklos klausimais, bibliotekų specialistų ugdymo mokymai, kultūrinių / informacinių renginių organizavimas. Gana svarbią vietą užima krašto kultūros paveldo skaitmeninio veiklos. SVB reikalinga KLAVB pagalba katalogavimo metaduomenų kūrimo klausimais, taip pat bibliotekoms aktuali pagalba, klausimais, kurie susiję su skaitmeninių produktų kūrimu ir skaitmeninio veiklai naudojama technika, dažnai bendradarbiavimas siejamas su galimybe pasinaudoti KLAVB skaitmeninio įranga.
3. Tyrimo rezultatai parodė, kad neformalusis švietimas bibliotekose užima ganėtinai svarbią vietą, tačiau bibliotekininkams vykdančioms šias veiklas labai stinga kompetencijų. Klaipėdos regione yra bibliotekų, kurios vykdo neformalųjį švietimą, tačiau specialistai neturi specialaus pasirengimo. Apklausos duomenys parodė, jog bibliotekų darbuotojams vykdančioms neformalųjį (vaikų ir suaugusiųjų) švietimą labiau stinga edukologijos žinių. KLAVB organizuodama regiono bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos kėlimą gali organizuoti mokymus ar stažuotes šalies ir užsienio bibliotekose.
4. Tyrimo rezultatai parodė, kad šiuo metu viena svarbiausių SVB veiklų yra projektai, kurių aktualiausias veiklos kryptys yra edukacijos ir skaitymo skatinimo veiklos. Tačiau bibliotekos susiduria su problema: trūksta žmogiškųjų išteklių, o ir kompetencijų šiai veiklai vystyti nepakanka. Visos bibliotekos išreiškė norą bendradarbiauti su KLAVB rengiant ir įgyvendinant projektus. KLAVB turi didelę projektų valdymo patirtį ir galėtų į bendrus projektus įtraukti tas bibliotekas, kurios neturi pajėgumų savarankiškai dalyvauti projektinėje veikloje. Be to, Klaipėdos regiono bibliotekos išsakė poreikį plėtoti tarpusavio viešųjų bibliotekų bendradarbiavimą, pasidalinimą gerąja patirtimi. KLAVB gali prisiimti „organizatoriaus“ vaidmenį ir inicijuoti patirties pasidalinimo renginius tiek savo bibliotekoje, tiek ir regione.
5. Šiuo metu SVB dažniausiai bendradarbiauja su kultūros ir švietimo institucijomis, taip pat su kitomis viešojo sektoriaus ir nevyriausybinėmis organizacijomis. Kalbant apie bendradarbiavimą su mokyklų bibliotekomis, dauguma bibliotekų bendradarbiauja sistemingai ir periodiškai, mažesnė dalis – retai. Pagrindinės bendradarbiavimo veiklos vykdomos yra: metodinė veikla, bibliotekininkų mokymai, kultūriniai renginiai, parodos, edukaciniai užsiėmimai, skaitymo skatinimo iniciatyvos.
6. Nedidelis mokyklų bibliotekininkų aktyvumas tyrime parodė, kad bendradarbiavimas tarp apskrities, viešųjų ir mokyklų bibliotekų nėra pakankamai išvystytas. Problemos su kuriomis susiduria mokyklų bibliotekos yra visiškai skirtingos nei SVB. Personalo trūkumas, dominavęs SVB apklausoje, įvertintas kaip viena mažiausiai aktualių problemų. Mokyklų bibliotekų įvardintos problemos – lėtas dokumentų fondo atnaujinimas, dokumentų fondo nepakankamumas, menkas girdimumas bibliotekų ir kultūros politikos formavimo klausimuose – dalinai gali būti išspręstos aktyviau bendradarbiaujant su apskrities ir viešosiomis bibliotekomis (pavyzdžiui pasitelkiant TBA).

7. Nors kaip vieną aktualiausių problemų mokyklų bibliotekos nurodė nepakankamas kompetencijų kėlimo galimybes, tačiau tyrimo rezultatai parodė, kad tik 2 proc. respondentų per pastaruosius metus neturėjo galimybės kelti kvalifikacijos, o daugiau ar mažiau kvalifikaciją tobulino net 98 proc.. Dažniausiai mokyklų bibliotekininkams kvalifikacijos ugdymo renginius organizuoja švietimo centrai ir švietimo pagalbos tarnybos, o kad mokymus organizuoja apskrities ir viešosios bibliotekos nurodė itin mažai respondentų. Mokyklų bibliotekos norėtų bendradarbiauti ne tik kvalifikacijos kėlimo klausimais, bet ir kitose veiklose, ypač aktualios edukacijos, konsultacijos bibliotekų veiklos klausimais, bendra projektinė veikla, ypač aktualu bendradarbiavimas skaitymo skatinimo srityje.